معارف نظارت جلیله‌سنك رخصتیله

کلمات امام علی

رضی الله تعالی عنه وکرم الله وجهه

دن

برنجی کتاب — ایکنجی قسم

حضرت امامك اوتوز ایکی جملهٔ جلیله‌سنی محتویدر

ترجمهٔ صد کلمه

ترکی وفارسی مترجم وناظمی

خواجه زاده : ا . جودت

برهان ترقی مکتبی لسان وبلاغت عثمانی ، فارسی ، عروض وعقائد معلمی

... مطبعه‌سنده طبع اولنمشدر

استانبول

١٣١١

لا سودد مع الانتقام

« صولت انتقام ازمردم »
« دعوئ مهتری کند باطل »
« ازره انتقام یکسوباش »
« تا نمانی زمهتری عاطل »

برکوچوك بر صوچ یاپارسه اول مقابل عفو ایله طالب سودد ایسه‌ك بیوکلگك شانی بودر اجتماع ایتمز سیادت انتقامله بر وقت آیت (والکاظمین . . .) ك امروفرمانی بودر

لاراحة مع حسد

« از حسد دور باش وشاد بزی »
« باحسد هیچ کس نباشد شاد »
« گر طربرا نکاح خواهی کرد »
« هر حسدرا طلاق باید داد »

نوع امراض وعللدن اڭ اليم درددر حسد
هپ مرضلردن مقدم ایتمه‌لی بوندن حذر
هانگی برجسمی مصاب ایلرسه بومزعج مرض
راحت جان وجنانی اول جسمدن سلب ایدر

المسؤل حر حتی یعد

« مرد مسئول چون دهد وعده »
« خویشتن درمقام شك فكند »
« هست حر گروه وفا سپرد »
« نیست حر گردر خلاف زند »

سوز ویررسه‌ڭ بر خصوصی یاپمایه انفاذ ایت
ایتمه‌مكسه نیتڭ اول امرده ایتمه وعد
عهدو پیمان ایله‌ین ایتمزسه ایفا عهدینی
حر صایلماز دائما قوللر كبی گردن بند

اذا تم العقل نقص الکلام

« هرکرا اندکست مبلغ عقل »
« بیهده کفتنش بود بسیار »
« مردرا چون عقل بیفزاید »
« درمجامع بکاهدش گفتار »

رتبهٔ تام کماله واصل اولدقده عقول
یوزطوتار بی‌شبهه نقصه، قلته نطق وکلام
هرکسك مقدار عقلن وزن ایچون هر بر زمان
یوق کلامدن مستقیم معیار ومیزان والسلام

الجزع اتعب من الصبر

« در حوادث بصبر کوش که صبر »
« برضای خدای مقرونست »
« تن‌مده درجزع که رنج جزع »
« صدره ازرنج صبر افزونست »

اولی آجی ایسه لذتلیدر صبرك صوکی
هربلایه اول مقابل صبر ایله ؛ اتمه فزع
گرچه بار صبری یوكلنمك مشقتلیسه‌ده
صبردن اتعب، امردر اول وآخر جزع

قلبُ الاحمقِ فی فمه

« هرکه او هست باحماقت صفت »
« جایگاه دلش دهان ویست »
« هرچه دارد زنیك و بددر دل »
« آن همه بر سر زبان ویست »

احمقك آغزنده‌در قلبی؛ خفی طوت سریکی
حفظ سر ابلهانه ویرمه اصلا احتمال
احمقك قلبنده‌کی اسراری مکتوم طوتماسی
اصطبار عاشقه بگزر محال اندر محال

اغنی الغنی العقل

« ای که خواهی توانگری پیوست »
« تا ازان ره رسی بمهتری »
« از خرد جوی مهتری زیراك »
« نیست همچون خرد توانگری »

مال دگل، کالای عقله مالکیتدر غنی
الك غنیدر حکمة عالمده الك عاقل اولان
ثروت وسامانی تکثیر ایله‌مکسه مقصدك
قوهٔ ادراك وعقلی طورمه توسیع ایت همان

الحاسد مغتاظ علی من لا ذنب له

« هست مرد حسود خشم آلود »
« برکسی کونکرد هیچ گناه »
« نعمت خالق نتواند دید »
« رنج باشد زاستطاع اله »

اهل عصمت ، بیگناهان ، حسن خلق صاحبلری نزد باری وبشرده محترم ، مرغوب ایکن حفظ ماهیت ینه ممکن دکل معصوملره غیظ و بغض حاسد و بدخواه کژ بیناندن

من نظر اعتبر

« هرکه درکارها چوکرد نظر »
« بهرهٔ اعتبار ازان برداشت »
« هرچه آن سودمند بود بگرفت »
« هرچه ناسودمند بود بگذاشت »

اعتبار آلمق ایچون چشم حقیقت بین ایله اجزهای کائناته باقسه اصحاب نظر هر برنده باشقه باشقه خاصهٔ حکمت بولور هر برندن باشقه باشقه حصه ، عبرت اخذایدر

لاثناء مع الکبر

« هرکه را کبر پیشه شد همه خلق »
« در محافل جفای او گویند »
« وانکه بر منهج تواضع رفت »
« همه عالم ثنای او گویند »

کبر ایله موصوف ایسه‌ڭ اولسه‌ڭ ده عرفان مجمعی اولامازسین مظهر مدح و ثنا ، حسن نظر سه‌وکیلی اولمقسه مقصودڭ تواضع اهلی اول کیم تواضع اهلنی هم خلق ، هم خالق سه‌ور

اکرم الادب حسن الخلق

« مرد بدخوی درهمه عالم »
« بی سبب سال وماه درغضبست »
« نیکخویی گزین که نزد خرد »
« نیکخویی شریفتر ادبست »

زمرۀ اصحاب حسن خلقدن معدود اولمق ایسه مقصدڭ اهل ادب ، صاحب کمال بالعموم انواع ادابڭ میاننده اکر الڭ مکرم بر ادب وارسه اوده حسن الخصال

افقر الفقر الحمق

« گر فقیری و نیستی احمق »
« تا ازان فقر هیچ نندیشی »
« شکر کن اندرین که نیست »
« بدتر از حمق هیچ درویشی »

عقله ، وجدان سلیمه مالك ایسه‌ك فقردن الك فقیر اولسه‌ك بیله شکر ایله ؛ ایتمه اشتکا افتقارك افقری حمقیله موصوف اولمه‌در جوهری عقلی تملك ایتمه‌در اَغنَی الغِنی

لا داءَ اَعیی مِنَ الجَهلِ

« علم دریست بس با قیمت »
« جهل دردیست تندوبی درمان »
« نیست از جهل جز شقاوت نفس »
« نیست از علم جز سعادت جان »

چاره‌سی الك گوج اولان علت جهالت دائیدر مبتلاسی هر زمان بیچاره‌در ؛ آواره‌در داء جهلی ایله‌مك ایسه تداوی مقصدك کسب عرفان ایله؛ عرفان الك مؤثر چاره‌در

لامرض اضنی من قلة العقل

« ای که روز و شب از طریق علاج »
« در فزونیٔ جسم و جان خودی »
« بارهٔ در خرد فزای که نیست »
« هیچ بیماری چو کم خردی »

جمله امراضدن تداویله نجاة ممکن ؛ فقط قلت عقل دائنه بین العلل مشکل دوا الك برنجی مهلك جانك اولان بو دردك جمله دردلردن مقدم دفعنه درمان آرا

العداوة شغل القلب

« هرکه پیشه کند عداوت خلق »
« از هم چیزها جدا گردد »
« گه دلش خستهٔ عنا گردد »
« گه تنش بستهٔ بلا گردد »

دشمن اولما کیمسه‌یه ایستر ایسه‌ك قلب سلیم کیم عداوت قلب صافی مشتغل. معلول ایدر نیکخواه اول جمله‌نك حقنده ؛ زیرا بوصفت هر کسك عندنده قدرك معتبر ، مقبول ایدر

القلب اذا اکره عمی

« بستم دل بسوی علم مبر »
« کان ستم آتش دل افروزد »
« هیچ خاطرا اگرچه تیز بود »
« بستم هیچ علم نیاموزد »

حددن افزون اشتغال ایتدیرمه قلب وفکریکی مستفید اولمق ایسه حقیله آندن نیتك دقت ایت ؛ ایتدیرمه اکراه هر خصوصده قلبی کیم کور ایدر افکار وقلبی فرطی مشغولیتك

من عرف نفسه فقد عرف ربه

« بر وجود خدای عز وجل »
« هست نفس تو حجت قاطع »
« چون بدانی تو نفس را دانی »
« کوست مصنوع وایزدش صانع »

کیم که حقیله بیلیر ماهیت نفسیه‌سین وجه مطلوب اوزره بی شبهه بیلر اللهی بی مزاحم منزل دلخواهنه واصل اولور کیم بولورسه مطلب ومقصودینك شهراهنی

الناس بزمانهم اشبه منهم بآبائهم

« خلق را نيست سيرت پدران »
« همه بر سيرت زمانه روند »
« دوستند آنكه را زمانه نواخت »
« دشمنند آنكه را زمانه فكند »

مقتضای حكمت اوزره مسلك نوع بشر آز اويار اويسه بيله آبائنك عاداتنه اكثر اوضاع واطوار وسلوكن مردمان اويدورر الجاء دهره ، عصرك ايجاباتنه

بالبر تستعبد الحر

« گرت بايد كه پيش تو باشد »
« مهتران جهان سر افكنده »
« مردمی كن كه مردمی كردن »
« مرد آزاد را كند بنده »

محسن اول محبوب عالم اولمايى ايستر ايسه‌ك عبد اولور احسان ايله عبد اولمايان آزاده‌لر مكرم اولملق اويله بر ممتاز صفت كيم مكرمك مادحيدر هم رسول ، هم خالق جن وبشر

بشر مال البخیل بحادث اووارث

« هرکه را مال هست وخوردنی نی »
« او ازان مال بهره کی دارد »
« یابتاراج حادثات برد »
« یا بمیراث خوار بگذارد »

کسب ایدر بیك رنج ایله اهل طمع ثروت فقط
خانمانن سوندرر بر ناگهانی حادثه
ادخار ایلهر مشقتلر ایله مالن بخیل
ترك ایدر آه وتحسرلرله بر کون وارثه

وحدة المرء خیر من رفیق السوء

بودنت کنج نشین تنهایی
بهتر از همنشین بد افعال
گر سعیدی بدوستی بگزین
آنکسی که شود حمید خصال

خلقی مقبول ، فعلی مرغوب ، قولی خوش ذاتلر ایله
الفت ایله ، مستفید اول ، اخذ فضل ایت ، اول جلیس
بد سرشتانله ، فنا احباب ایله الفت ایتمه دن
چوق خیرلی کوشهٔ وحدتده قالمق بی انیس

ثبات النفس بالغذاء وثبات الروح بالغناء

انچنانكه دهد بنفس ثبات
خوردن نان باچشيدن آب
جان‌را همچنان بقا بدهد
كثرت فضل ونعمت اداب

مستقر اولمق ايچون، حفظ حيات ايتمك ايچون
اكل وشرب هر حالده لازم نفسه ، حيوانيته
نعمت عرفان ايله عيش وتغدى ايتمه‌در
الڭ برنجى شرط ثبات روحه ، انسانيته

جودة الكلام فى الاختصار

جودت نطق را اگر خواهى
اختصار را ترا رفيق بساز
سامعين را ز كردن تعجيز
كن حذر از مقال دور ودراز

سامعينى ايتمه تعجيز حشو واطنابات ايله
هر افاداتى بيان ايتمك ايچون بول قيصه سوز
هم مفيد ، هم مختصر اولمق ، كلامڭ جودتى
مختصر اولسون كلامم ديرسه‌ڭ ، اولسون دلفروز

لَیسَ الشَّیبُ مِنَ العُمرِ

هرکه قدر جوانیش بشناخت
بختیاریء دوجهان بزیست
کارها بمشیب مهل زیراك
عیش پیری زعمر معدود نیست

اتباع ایتمه هوایه ، بنده اولما نفسکه
زاد دارینی تدارك ایله سنّك گنج ایکن
هرنه‌یه طالب ایسه‌ك گنجلکده تحصیل ایله کیم
اختیارلق ییللری معدود دگلدر عمردن

رَفِیقُ السَّوءِ شَیطَانٌ

آن چنانکه همی گریزی زدیو
بگریز از رفیق ناهموار
همنشین بودنت بسوء قرین
چون نشستن بدیو عصیانکار

خلقی چیرکین، فعلی مذموم کیمسه‌دن ایت احتراز
هر نه رتبه عرض صدق ایلرسه‌ده اولما امین
فاسقك چیرکین خویی تأثیر ، سرایت ایتمه‌ده
طبق اغوا آت و افسادات شیطان لعین

شِفاءُ الْجَنانِ قِرأَةُ الْقُرْأٰنِ

از دواهـا قرائت قرأن
داء دلرا دوای شافی است
در نجـاات زرنج هر کونه
این علاجت شفای کافی است

بی لزوم شیلرله مشغول اولما ؛ هپ قرآن اوقو
رنج فکر ودرد دلدن ایتمـه اصلا اشتکا
قلبده‌کی هر دردی دفع، هر رنجی رفع ایتمك ایچون
حضرت قرآن دوالر ایچره الڭ شـافی دوا

ظِلُّ السُّلْطانِ کَظِلِّ اللّٰهِ

سـایهٔ پادشـاه در تمثیل
همچو ظل خدای بیچو نست
هرکه زیرش مکان کرد آسود
هرکه بگریخت زان مغبوست

امن و آسایس ایله امر ار عمره طـالبك
اتباع مرضیٔ سلطـان کرك سرمایه‌سی
سایبان ایت سـایهٔ شهبال شاهنشاهی کیم
ظل یزداندر عباد وارضه سلطان سایه‌سی

بِرُّ الوالدَینِ سَلَفٌ

خوب کن انقیاد ابوین
دردل آزار والدان مشو
اوست اقدم واشرف طاعات
هوش دار، دور ز نفع ان مشو

والدینڭ امر ومرضیاتنه اولمق مطیع
الڭ مقدم بر وظیفه ، الڭ شرفلی بر شرف
رهبر ایله کندیگه اخطار وامر حیدری
اسمکه تلقیب اولونسون کنیهٔ (خیرالخلف)

یَهتَزُّ العرشُ عِندَ بُکاءِ الیَتیمِ

در دل آزاریٔ یتیم مشو
گر خلاصت ز قهر حق باید
از بکا کردن یتیم زیرا
عرش اعلی بلرزه می آید

رحمت مولایه ، لطف اللهه خواهشگر ایسه‌ڭ
عادتڭ اولسون همیشه جبر وتطییب یتیم
قورق خدادن ، ایتمه گریان دیدهٔ ایتامی کیم
اهتزاز ایلر ، یتیم اعلار ایسه ، عرش عظیم

سوء الظن من الحزم

بظاهرش بدیدن نیکی
بی تجرب بهر کسی مفریب
کین صفت سوءظن نیست؛ ازحزم
متصف بود بوی هزار ادیب

هر کسك احوالنی مطلوبجه تدقیق ایتمه‌دن
غش اولونما صورتا کوستردیکی اطواردن
وهلةً هر شخصه امن واعتمادك اولماملق
احتیاطلی طاورانشدندر؛ دکلدر سوء ظن

بكاء المرء من خشية الله قرة العين

هرکه از قهر ایزد و قاهر
خوف کردو وفغان کردو گریست
اوست مسعود در دوکون زیرا
نور چشم و صفای جان بزیست

ضیق قبری، هول حشری، احتراق دوزخی
فکرایت؛ اول تائب؛ تضرع ایله؛ آغلا دائما
غل وغشدن پاك ایدر قلبی، کوزی تنویر ایدر
خوف قهر حضرت قهاردن ایتمك بكا

حِرفَةُ الْمَرْءِ كَنْزٌ

مشتغل باش بحرفت و صنعت
گر بخواهی توانگری بامان
چونکه حرفت خزینه ایست که نیست
بعداد و نهایتش پایان

طاغده ، باغلرده دفینه بولمایه سعی ایله‌مه
الڭ غنی کنزدر حِرَف ، ایله حِرفله اشتغال
بوش فکرله وارینی صرف ایله‌یوب مأیوس قالان
گمر هانك سلك مخطیسنه ایتمه امتثال

بهاسی ٤٠ پاره‌در

«جناب امام علی کرم الله وجهه افندمز حضرتلرینک کلیاتی» نام عمومیسی آلتنده ترجمه و نشرینه ابتدار اولونان کتب نفیسه و نادیده‌دن :

برنجی کتاب — ترجمهٔ صد کلمه — اوچ قسمه منقسمدر .
ایکنجی کتاب — ترجمهٔ خطب امام علی — منثور .
اوچنجی کتاب — ترجمهٔ نثر اللآلی — منثور .
دردنجی کتاب — ترجمهٔ دیوان امام [illegible] — منظوم .
بشنجی کتاب — ترجمهٔ مکتو[illegible] — منثور .
آلتنجی کتاب — ترجمهٔ جمل [illegible]قرات امام علی — منثور .

اولمق اوزره بیوک کوچوک آلتی کتابدن و تقریباً اوچ یوز فورمه‌دن متشکلدر .

افاده

اشبو قسم ثانینک ایکنجی فورمه‌سندن اعتباراً مرحوم عبدالله هروینک فارسی ترجمهٔ منظومه‌سی حسب المعذرت درج اولونامایوب طرف عاجزیدن تنظیم و ترجمه ایدلدی بوندن بویله نشر اولوناجق قسم و کتب خمسهٔ باقیه دخی فارسی ، ترکی عاجزلری طرفندن مترجم بولنه‌جقدر .
